Ministerstwo Rozwoju
Departament Strategii Rozwoju

OCENA SYTUACJI W HANDLU ZAGRANICZNYM PO TRZECH KWARTAŁACH 2016 ROKU *(na podstawie danych wstępnych GUS)*

Synteza

Według wstępnych danych GUS, **po trzech kwartałach 2016 r. notowaliśmy niewielki wzrost eksportu towarów z Polski – o 1,2% (blisko 134,9 mld EUR) oraz spadek importu o 0,6% (do 130,7 mld EUR).** Jednocześnie **nadwyżka wymiany wyniosła ponad 4,1 mld EUR**, czyli poziom o ok. 2,5 mld EUR wyższy niż przed rokiem.

Wyniki wpisują się **w ogólnoświatową tendencję spowolnienia tempa wzrostu obrotów towarowych**, co w decydującej mierze jest konsekwencją ogólnego spowolnienia wzrostu gospodarki światowej (wg październikowych danych MFW, do 3,1% w 2016), wyhamowania w ujęciu globalnym inwestycji, popytu oraz procesu liberalizacji handlu. Jednocześnie wpływ na taki wynik wymiany towarowej wyrażonej w euro, miała notowana w ostatnim okresie aprecjacja euro wobec złotego. W ujęciu złotowym bowiem dynamika naszych obrotów była zdecydowanie wyższa.

Biorąc pod uwagę strukturę geograficzną polskiego eksportu w okresie styczeń-wrzesień 2016 r. **notowano spowolnienie wywozu do krajów rozwiniętych** (wzrost o 2%, do 116,6 mld EUR) oraz utrzymanie spadkowej tendencji w sprzedaży na rynki słabiej rozwinięte (o 3,4%, do 18,2 mld EUR).

Eksport do Unii Europejskiej wzrósł o 1,5% (do ok. 107,6 mld EUR), w tym 2-krotnie szybciej do krajów spoza strefy euro (o 2,4%), niż do państw eurolandu. Wzrost eksportu odnotowano do osiemnastu państw członkowskich UE, w tym w przypadku aż siedemnastu z nich był on szybszy niż w skali ogólnej. Wśród ważniejszych unijnych rynków najszybciej zwiększyła się sprzedaż do: Słowenii (o 10,3%), Rumunii (o 9,7%), Bułgarii (o 8,2%), Finlandii (o 7,5%), Portugalii (o 7,3%), a także Chorwacji oraz Szwecji (o 6,8%). Utrzymująca się tendencja do szybszego niż w skali ogólnej wzrostu eksportu do UE, przełożyła się na umocnienie jej udziału w naszym łącznym eksporcie, do 79,8%.

Zdecydowanie szybciej niż przeciętnie wzrósł eksport do pozaunijnych rynków rozwiniętych, tj. o 7,7%, do ponad 9 mld EUR, a ich udział w łącznym polskim wywozie zwiększył się o 0,4 pkt. proc. do 6,7%. Było to rezultatem dynamicznego zwiększenia polskiej sprzedaży m.in. do: Kanady (o 12,5%), Stanów Zjednoczonych (o 12,4%), Szwajcarii (o 9,4%), Japonii (o 9%) oraz do słabiej dotychczas wykorzystywanych rynków, tj. Islandii (o 45,5%) i Izraela (o 28,8%).

W przypadku eksportu na rynki WNP, po dwóch latach głębokich spadków, w okresie styczeń-wrzesień 2016 r. odnotowano jego wzrost o 1,9% (do ok. 7,5 mld EUR), w tym na Ukrainę o 11,6% oraz na Białoruś o 2,6%. Wzrost sprzedaży odnotowano również na rynek rosyjski, gdzie eksport wyniósł ponad 3,8 mld EUR, a zatem był wyższy o 0,3% niż przed rokiem.

Niekorzystnie po trzech kwartałach 2016 r. kształtował się eksport do pozostałych rynków słabiej rozwiniętych i rozwijających się (poza WNP), tj. zmniejszył się o 6,8% (do ok. 10,7 mld EUR). O takim wyniku zadecydował spadek wywozu m.in. do: Chin (o 5,4%), Turcji (o 6,5%), ZEA (o 19,4%) i Meksyku (o 24%). Nie skompensował tego wzrost eksportu m.in. do Indii (o 30%), Republiki Korei (o 21%), Serbii (o 11,5%) oraz Hongkongu (o 10,4%).

W przekroju towarowym kontynuowany był trend dynamicznego wzrostu eksportu wyrobów przemysłu lekkiego (o 12,2%). Szybciej niż przeciętnie wzrósł również wywóz wyrobów: ceramicznych (o 8%), przemysłu drzewno-papierniczego (o 4,7%), przemysłu chemicznego (o 4,5%) oraz dominujących w polskiej wymianie z zagranicą, wyrobów elektromaszynowych (o 1,7%).

1. Koniunktura w gospodarce światowej i na głównych rynkach

Według październikowych prognoz MFW, w roku 2016 tempo wzrostu światowej gospodarki spowolni do 3,1% (r/r), po czym w kolejnym roku nieznacznie przyspieszy do 3,4%. Generalnie przewidywania analityków MFW dla świata nie zmieniły się w stosunku do prognoz z lipca, a utrzymanie tych oczekiwań odzwierciedla spodziewane konsekwencje makroekonomiczne oraz wzrost niepewności inwestorów w związku z wynikiem referendum w Wielkiej Brytanii, jak również słabszym niż się spodziewano ożywieniem gospodarczym w Stanach Zjednoczonych i wynikami tamtejszych wyborów prezydenckich. Dodatkowo, tempo wzrostu gospodarczego spowalniają: kryzys uchodźczy oraz utrzymujące się osłabienie sektora bankowego.

Jakkolwiek ostateczny wpływ wydarzeń w Wielkiej Brytanii na światową gospodarkę wciąż pozostaje niepewny, to przewiduje się, że skutki Brexitu będą skoncentrowane na rozwiniętych gospodarkach europejskich, przy względnie umiarkowanym wpływie na inne rynki. Podkreśla się, że sytuacja gospodarcza w Europie silnie uzależniona będzie od rezultatów negocjacji rządu brytyjskiego w sprawie umów instytucjonalnych oraz handlowych z UE, których początek zaplanowano na koniec pierwszego kwartału 2017 r. Zdaniem MFW reakcja rynków na zapowiedź Brexitu, poza deprecjacją funta, była ograniczona. Wskazano, że wycena aktywów oraz skłonność do ryzyka wzrosła po spadkach w bezpośrednim następstwie głosowania w Wielkiej Brytanii.

Ważnym czynnikiem oddziałującym na światową gospodarkę po trzech kwartałach 2016 r. był dysonans polityczny. Brexit oraz wyniki wyborów prezydenckich w USA wpisały się w niepokojący trend kwestionujący korzyści z transgranicznej integracji gospodarczej. W kontekście słabego wzrostu, niepokoje związane z wpływem międzynarodowej konkurencji na stabilność miejsc pracy oraz wynagrodzeń nasiliły zjawiska protekcjonizmu i w konsekwencji przełożyły się na wyhamowanie dynamiki światowego handlu.

Z wyliczeń MFW wynika, że w pierwszej połowie 2016 r. światowy wzrost gospodarczy wyniósł 2,9% (r/r), czyli mniej niż w analogicznym okresie 2015 roku. Analitycy MFW prognozują, że wzrost w gospodarkach rozwiniętych spowolni z 2,1% w 2015 r. do 1,6% w 2016 r. jest to korekta *in minus* o 0,2 pkt. proc. wobec lipcowych szacunków.

Inaczej wygląda sytuacja w **krajach słabiej rozwiniętych i rozwijających się**, dla których po notowanych systematycznie od 2011 r. spowolnieniach wzrostu, rok 2016 ma przynieść odwrócenie tego trendu i niewielkie ożywienie na poziomie 4,2% (jednocześnie jest to korekta *in plus* o 0,1 pkt. proc. w stosunku do lipcowych prognoz). Oczekiwania rynków finansowych odnośnie sytuacji w krajach tej grupy poprawiły się za sprawą perspektyw obniżenia stóp procentowych w krajach rozwiniętych, zmniejszenia niepokoju odnośnie do krótkookresowego stymulowania wzrostu przez władze chińskie oraz względną stabilizację cen surowców.

Po trzech kwartałach 2016 r. nieco słabszy niż oczekiwano wzrost gospodarczy odnotowano w **Stanach Zjednoczonych,** na co m.in. wpłynął brak spodziewanego w II kwartale ożywienia gospodarczego, w tym spadek importu i inwestycji w sektorze prywatnym. Jakkolwiek, wg danych Biura Analiz Ekonomicznych amerykańskiego Departamentu Handlu, w trzecim kwartale 2016 r. gospodarka amerykańska – w wyniku m.in. zwiększenia eksportu i zapasów - przyspieszyła do wzrostu o 2,9% (r/r), to analitycy MFW spodziewają się, że w skali roku spowolni do 1,6%. Będzie to o 1 pkt. proc słabszy wzrost niż przed rokiem i jednocześnie o 0,6 pkt. proc. słabszy niż oczekiwano w lipcu.

Spowolnienie gospodarcze dotknęło także kraje strefy euro – z wzrostu o 2,1% (r/r) w I kw., do 1,2% w II kw. Wg analityków MFW rok 2016 zakończy się wzrostem gospodarczym strefy euro o 1,7% (r/r). Jakkolwiek stanowi to korektę *in plus* o 0,1 pkt. proc. wobec prognozy z lipca, to jednocześnie oznacza o 0,3 pkt. proc. słabszy wynik niż przed rokiem. Projekcje te są odzwierciedleniem m.in. dalszego wzrostu niepewności w związku z referendum w Wielkiej Brytanii, osłabieniem handlu oraz inwestycji.

Tabela 1. Zmiany prognoz MFW z października 2016 r. wobec wcześniejszych prognoz z lipca i z kwietnia 2016 r. (%, w ujęciu r/r)

	Prognozy z października 2016		Różnica w stosunku do prognozy z lipca 2016		Różnica w stosunku do prognozy z kwietnia 2016	
	2016*	2017*	2016*	2017*	2016*	2017*
PKB						
Świat	**3,1**	**3,4**	**0,0**	**0,0**	-0,1	-0,1
Kraje rozwinięte	1,6	1,8	-0,2	0,0	-0,3	-0,2
Stany Zjednoczone	1,6	2,2	-0,6	-0,2	-0,8	-0,3
Strefa euro	1,7	1,5	0,1	0,1	0,2	-0,1
Niemcy	1,7	1,4	0,1	0,2	0,2	-0,2
Francja	1,3	1,3	-0,2	0,1	0,2	0,0
Włochy	0,8	0,9	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
Hiszpania	3,1	2,2	0,5	0,1	0,5	-0,1
Japonia	0,5	0,6	0,2	0,5	0,0	0,7
Wielka Brytania	1,8	1,1	0,1	-0,2	-0,1	-1,1
Kanada	1,2	1,9	-0,2	-0,2	-0,3	0,0
Kraje rozwijające się	4,2	4,6	0,1	0,0	0,1	0,0
WNP	-0,3	1,4	0,3	-0,1	0,8	0,1
Rosja	-0,8	1,1	0,4	0,1	1,0	0,3
WNP z wyłączeniem Rosji	0,9	2,3	-0,1	-0,2	0,0	0,0
Rozwijające się kraje Azji	6,5	6,3	0,1	0	0,1	0,0
Chiny	6,6	6,2	0,0	0	0,1	0,0
Indie	7,6	7,6	0,2	0,2	0,1	0,1
Wolumen handlu towarów i usług						
Świat	2,3	3,8	-0,4	-0,1	-0,8	0,0
Wolumen importu towarów i usług						
Kraje rozwinięte	2,4	3,9	-0,4	-0,3	-1,0	-0,2
Kraje rozwijające się	2,3	4,1	-0,4	0,0	-0,7	0,4

**prognoza; Źródło: DSR MR na podstawie danych MFW z października 2016 r.*

Nieznaczne polepszenie koniunktury gospodarczej przewidują analitycy MFW dla naszego najważniejszego partnera handlowego **Niemiec**, tj. przyspieszenie wzrostu PKB z 1,5% w 2015 r. do 1,7% w 2016, co jest korektą *in plus* o 0,1 pkt. proc. w stosunku do wcześniejszej prognozy. Polepszenie perspektyw dla Niemiec nastąpiło pomimo opinii wielu analityków, że skutki Brexitu najmocniej uderzą właśnie w niemiecką gospodarkę. Według danych International Trade Centre Wielka Brytania w 2015 roku była trzecim rynkiem zbytu dla niemieckich towarów. Wartość eksportu z Niemiec do Zjednoczonego Królestwa wyniosła w 2015 r. prawie 90 mld EUR, a niemiecka nadwyżka w wymianie handlowej blisko 51 mld EUR. Oznacza to, że 7,5% wszystkich niemieckich towarów było sprzedawanych do Wielkiej Brytanii, z czego najwięcej stanowiły samochody – ok. 50% łącznego eksportu.

Relatywnie wysoki wzrost gospodarczy w **Wielkiej Brytanii** w drugim kwartale (2,4% r/r) stracił na znaczeniu po czerwcowym referendum. W najbliższym czasie kluczowy dla rozwoju sytuacji w tym

kraju będzie przebieg negocjacji w sprawie opuszczenia UE oraz stabilizacja pozycji nowego rządu. Ze względu na duży poziom niepewności na rynkach, Bank Anglii obniżył stopy procentowe do historycznie niskiego poziomu 0,25%. Była to pierwsza obniżka kosztu pieniądza od ponad 7 lat. MFW szacuje, że w 2016 r. gospodarka brytyjska spowolni do wzrostu o 1,8%, a w 2017 r. do 1,1%.

Największe **gospodarki wschodzące** w ostatnich miesiącach rozwijały się nieco lepiej, niż przewidywano. W przypadku **Chin** prognozowany wzrost PKB na rok 2016 to 6,6%, a na rok kolejny 6,2% (brak zmian wobec oczekiwań z lipca). W związku z wygraną wyborów prezydenckich w USA przez Donalda Trumpa, perspektywy dla chińskiego eksportu nie są optymistyczne. Trump w kampanii wyborczej zapowiedział wprowadzenie ceł na produkty chińskie w wysokości 45%. Zdaniem analityków Bloomberga skutkować to może spadkiem chińskiego eksportu do USA nawet o 60-70%.

Stabilizacja cen ropy pozwoliła na poprawę koniunktury w **Rosji**. Zdaniem MFW rosyjska gospodarka częściowo okrzepła po kryzysie cen ropy w 2015 r., jak i po nałożonych sankcjach przez państwa zachodnie. W rezultacie MFW skorygował *in plus* spodziewany w Rosji poziom recesji w 2016 r. o 0,4 pkt. proc., do 0,8%.

2. Obroty towarowe ogółem

Od początku 2016 r. widać wyraźne spowolnienie polskich obrotów towarowych. W skali trzech kwartałów eksport wzrósł zaledwie o 1,2% (do blisko 134,9 mld EUR), a import spadł o 0,6% (do 130,7 mld EUR) wobec wzrostów odpowiednio o: 8,3% i 5,2% w 2015 r. W ujęciu kwartalnym, o takich wynikach zadecydował po stronie eksportu niewielki wzrost w I kw. (o 2,3%) i II kw. (o 3,8%) oraz spadek w III kw. (o 2,5%), natomiast po stronie importu spadek na poziomie 0,2% w II kw. oraz o 3,8% w III kw. poprzedzony niewielkim wzrostem w I kw. (o 2,2%).

Wykres 1. Obroty towarowe w okresie I kw. 2015 – III kw. 2016 (w mln EUR)

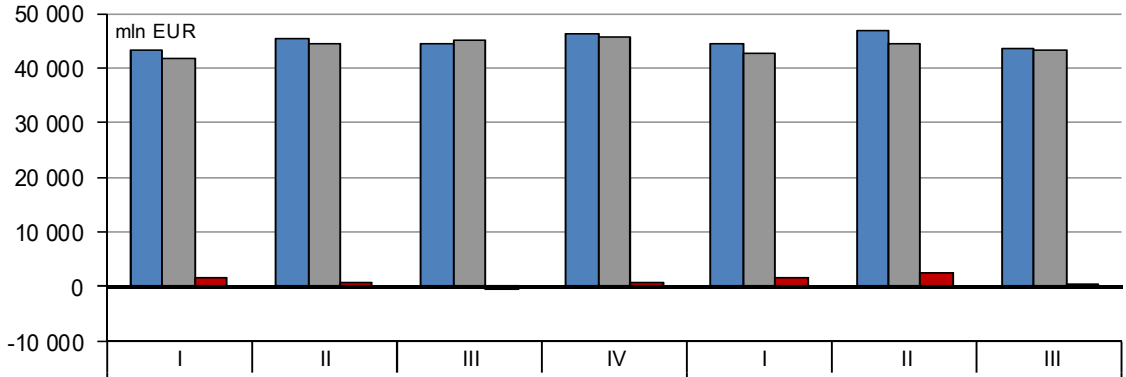

	I	II	III	IV	I	II	III
	2015				2016*		
Eksport	43 343	45 284	44 592	46 360	44 361	46 995	43 494
Import	41 861	44 579	45 110	45 683	42 798	44 504	43 414
Saldo	1 482	705	-518	677	1 563	2 491	80

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

Wykres 2. Dynamika eksportu i importu w okresie I kw. 2015 – III kw. 2016 (r/r)

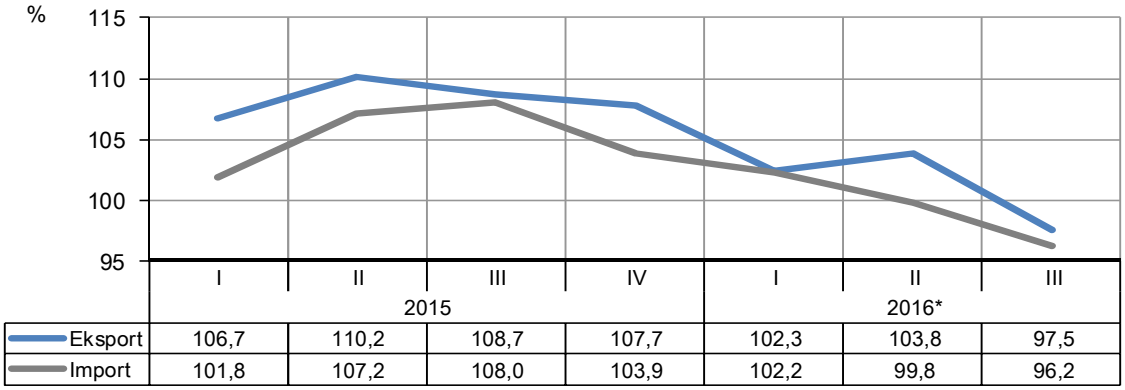

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

Tempo wzrostu eksportu w analizowanym okresie było najniższe od czasu kryzysu finansowego w 2009 r. oraz 10-krotnie niższe niż średnioroczne tempo wzrostu eksportu w ciągu ostatnich 15 lat. Jednocześnie w 2016 r. została odwrócona – notowana w poprzednich latach tendencja do wyraźnie szybszego wzrostu eksportu niż PKB.

Wykres 3. Tempo wzrostu eksportu i PKB w okresie I kw. 2010 – III kw. 2016 (r/r)

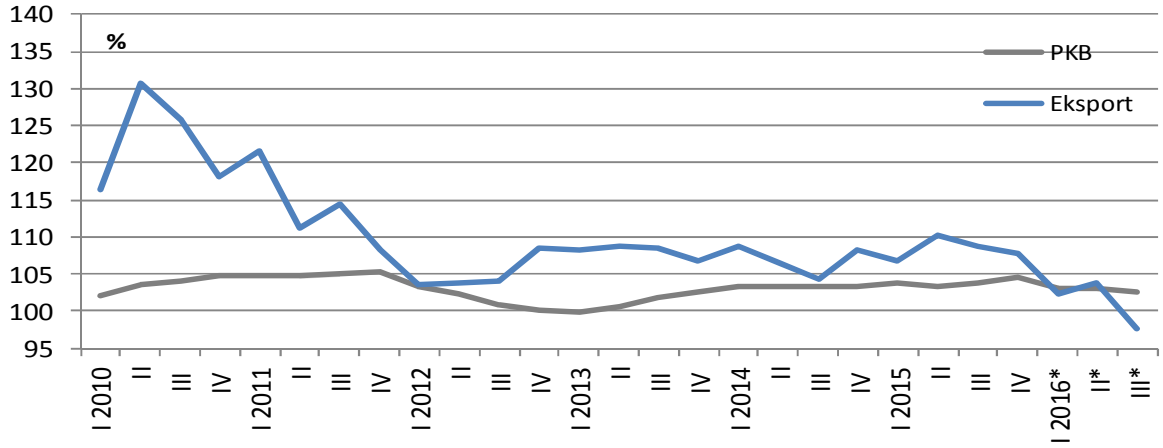

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

Na odnotowaną w okresie trzech kwartałów 2016 r. słabą dynamikę obrotów towarowych w ujęciu głównych walut rozliczeniowych, znaczący wpływ miało także osłabienie złotego zarówno w stosunku do euro (o 4,8%), jak i dolara (o 4,7%). W ujęciu złotowym nasz eksport wzrósł o 5,8%, a import o 3,9%.

Tabela 2. Obroty towarowe Polski ogółem w okresie I-III kw. wyrażone w USD, PLN oraz EUR

I - III kw. 2015			I-III kw.2016*			Dynamika [%]	
Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import
w USD							
149 131	147 224	1 907	150 441	145 813	4 628	100,9	99
w PLN							
554 228	547 234	6 994	586 321	568 376	17 945	105,8	103,9
w EUR							
133 218	131 550	1 669	134 850	130 716	4 134	101,2	99,4

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS; * dane wstępne.*

Wykres 4. Dynamika eksportu w ujęciu EUR i PLN i kursu PLN/EUR w okresie I kw. 2014 - III kw. 2016 (r/r)

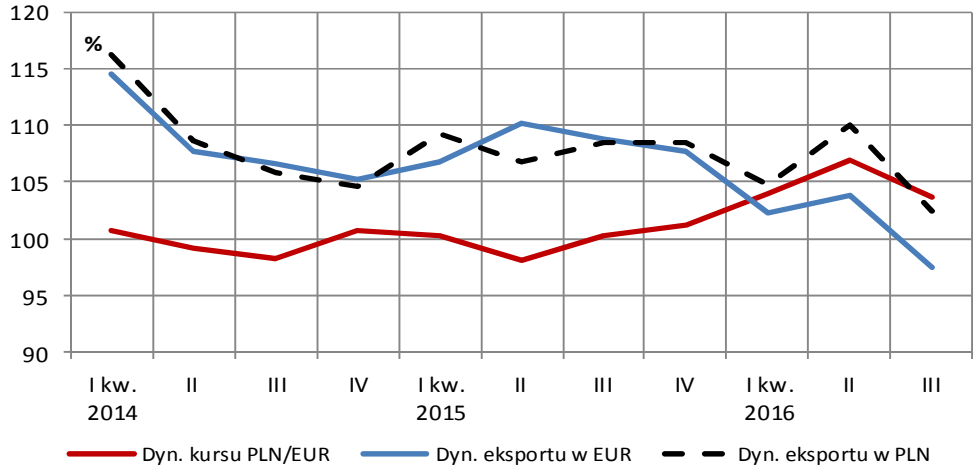

Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS i NBP; dane dot. eksportu w 2016 są danymi wstępnymi.

Wykres 5. Dynamika eksportu w ujęciu USD i kursu PLN/USD w okresie I kw. 2014 - III kw. 2016 (r/r)

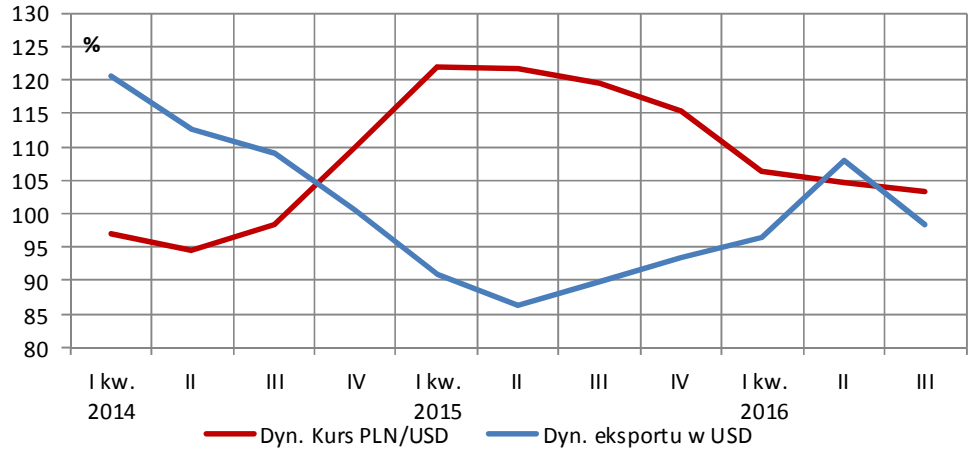

Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS i NBP; dane dot. eksportu w 2016 są danymi wstępnymi.

3. Zmiany obrotów w przekroju geograficznym

W okresie trzech kwartałów 2016 r. spowolnienie obrotów odnotowano zarówno z rynkami rozwiniętymi, jak i rozwijającymi się. Eksport do tej pierwszej grupy krajów wzrósł o 2% (do 116,6 mld EUR), a import o 1,5% (do 89 mld EUR), co stanowiło wyhamowanie odpowiednio: ponad 5-krotne oraz 4,5-krotne w stosunku do wzrostów notowanych w całym 2015. Nadwyżka obrotów z tą grupą rynków wyniosła 27,6 mld EUR, czyli poziom o ok. 1 mld EUR wyższy niż przed rokiem.

Wykres 6. Dynamika polskiego handlu z wybranymi grupami krajów w okresie I kw. 2015 - III kw. 2016 (r/r)

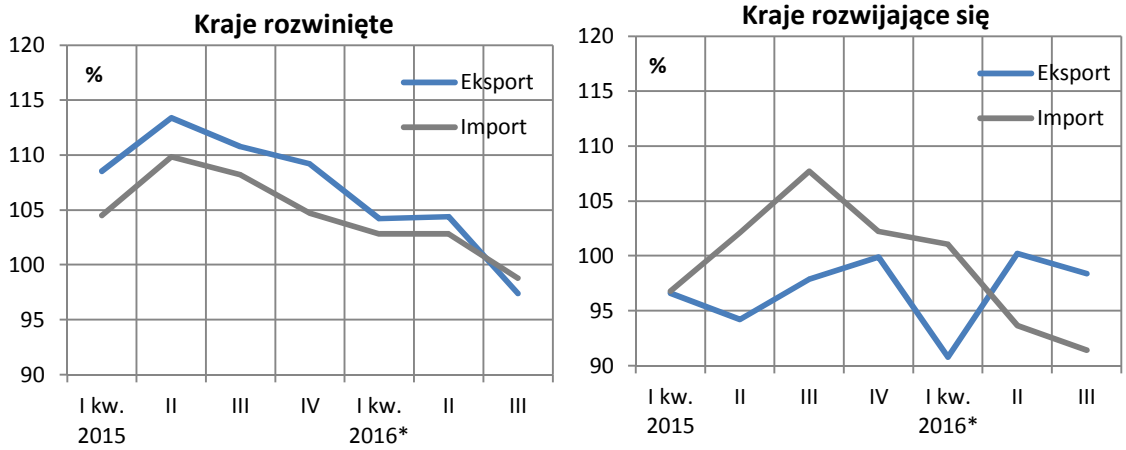

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

Eksport do Unii Europejskiej wzrósł o 1,5% (do 107,6 mld EUR), czyli ponad 7-krotnie wolniej niż w 2015 r. Pogorszenie dynamiki eksportu odnotowano ze wszystkimi ważniejszymi unijnych partnerami (poza Szwecją), w tym z:

- Niemcami – spowolnienie wzrostu do 2,3%
- Francją – wzrost o 1,7%
- Włochami – wzrost o 1,3%,
- Czechami – wzrost o 1,6%,
- Wielką Brytanią – spadek o 0,3%,
- Niderlandami – spadek o 1,5%,
- Hiszpanią – wzrost o 5,7%.

Jeszcze w 2015 r. Polska zwiększała eksport na ww. rynki (poza Francją) w tempie dwucyfrowym. Jak już wcześniej wspomniano pod względem zmiany w dynamice sprzedaży na ważniejsze rynki UE, Szwecja jest wyjątkiem. Po trzech kwartałach 2016 r. eksport na ten rynek przyspieszył w stosunku do 2015 r. o 2,3 pkt. proc., do 6,8%. W decydującej mierze wynikało to z dynamicznego wzrostu eksportu wyrobów elektromaszynowych (o prawie 16%), w tym *urządzeń i maszyn elektrycznych oraz ich części* o ok. 30% oraz *pojazdów i ich komponentów* o 14,5%.

W przypadku naszego głównego partnera handlowego, Niemiec notowane po trzech kwartałach 2016 r. wyhamowanie sprzedaży było rezultatem wolnego wzrostu wywozu wyrobów przemysłu elektromaszynowego (o 2,5%), produktów chemicznych i artykułów rolno-spożywczych (po ok. 1,5%) oraz spadku wywozu wyrobów metalurgicznych (o 4%). Z tymi niekorzystnymi zmianami kontrastował szybki wzrost wywozu wyrobów przemysłu lekkiego (o 11%).

Z kolei za niewielki wzrost eksportu do Francji, w decydującej mierze odpowiadał głęboki spadek sprzedaży artykułów rolno-spożywczych (o 25%), w tym dominujących przed rokiem w tej grupie produktów, *tytoniu i produktów z tytoniu* (o 95%). Przełożyło się to na zmniejszenie udziału artykułów rolno-spożywczych w łącznym eksporcie do Francji o ponad 4 pkt. proc., do ok. 12% po trzech kwartałach 2016 r. Z drugiej strony relatywnie szybko zwiększyła się sprzedaż na ten rynek wyrobów elektromaszynowych (o blisko 7%) oraz produktów chemicznych (o 7,7%), co pozwoliło w skali ogólnej utrzymać dodatni wynik eksportu.
Spadek wywozu na rynek brytyjski był natomiast konsekwencją zmniejszenia eksportu dominujących w eksporcie wyrobów elektromaszynowych (o 1,2%), w tym *urządzeń i maszyn mechanicznych oraz ich części* (o ok. 4,5%) oraz *pojazdów i ich komponentów* (o 0,5%), jak również wyrobów

ceramicznych (o ok. 3,5%). Spadki te zostały częściowo złagodzone względnie szybkim wzrostem sprzedaży wyrobów przemysłu drzewno-papierniczego (o 9%) oraz artykułów rolno-spożywczych (o 6,3%).

Wykres 7. Dynamika obrotów towarowych z wybranymi rynkami UE w okresie I kw. 2015-III kw. 2016 (r/r)

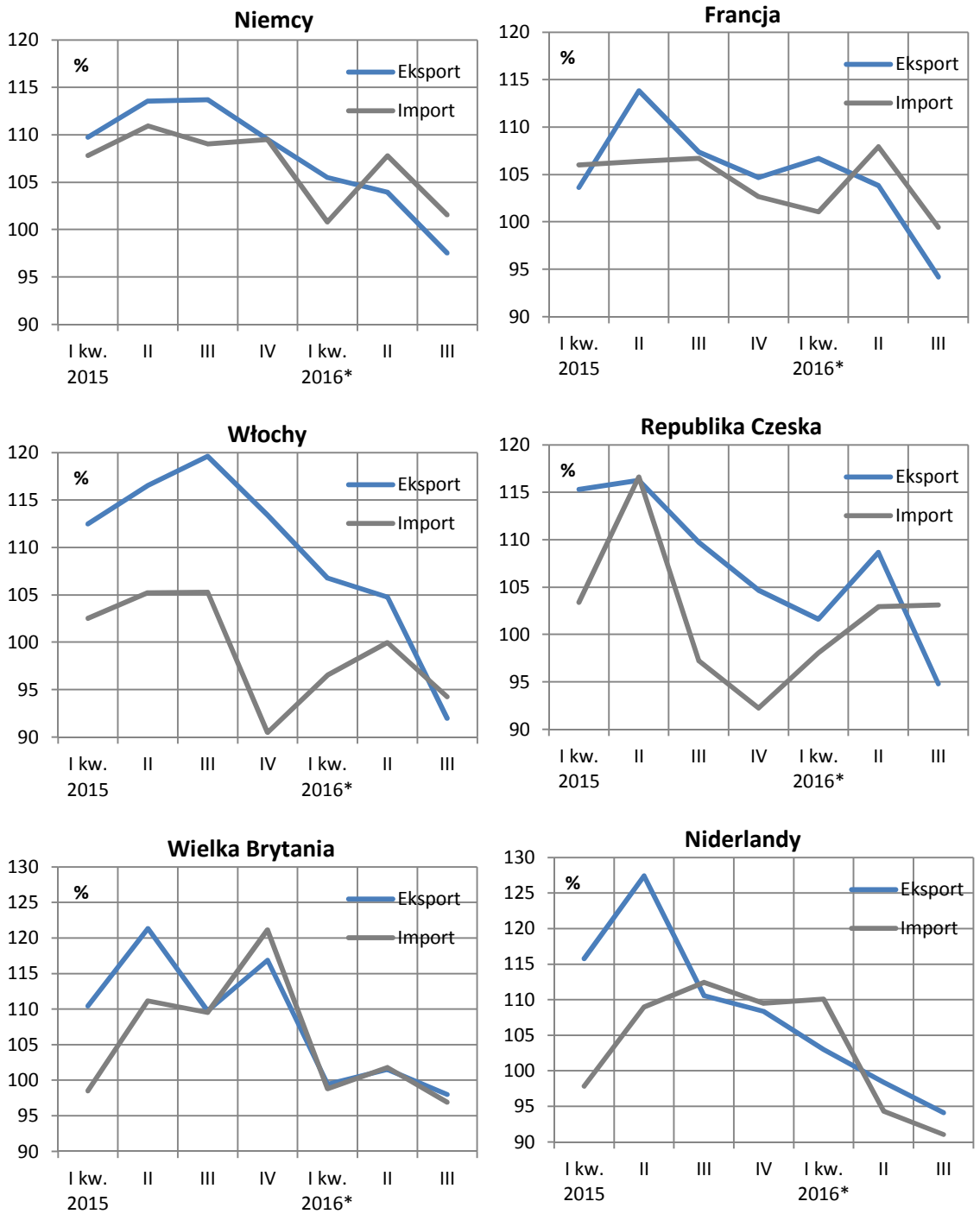

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

W okresie trzech kwartałów 2016 r. w zbliżonym tempie co eksport, wzrósł import z UE, tj. o 1,4%, do 80 mld EUR. Nadwyżka obrotów towarowych z krajami unijnymi wyniosła 27,6 mld EUR, tj. poziom o prawie 0,5 mld EUR wyższy niż przed rokiem. Poprawę salda odnotowano z 15 krajami unijnymi,

w tym najwyższą ze/z: Szwecją (o ponad 0,4 mld EUR), Włochami (o 0,3 mld EUR), Danią (o 0,23 mld EUR), Rumunią (o 0,2 mld EUR), Hiszpanią (o 0,15 mld EUR) oraz Austrią (o 0,14 mld EUR).

Z kolei wśród rynków unijnych, z którymi stan zrównoważenia obrotów pogorszył się najbardziej znalazły się: Słowacja (o 0,37 mld EUR), Belgia (o ponad 0,3 mld EUR), Węgry (o 0,23 mld EUR) oraz Niemcy (o 0,2 mld EUR).

Korzystnie w okresie styczeń-wrzesień kształtowały się obroty towarowe z pozaunijnymi krajami rozwiniętymi, gdzie notowano wyraźne wyprzedzenie eksportowe (wzrost o 7,7%, do ok. 9 mld EUR) względem importu (wzrost o 1,6%, do 9 mld EUR). W konsekwencji notowany przed rokiem deficyt obrotów z tymi krajami (w wysokości 0,5 mld EUR) został całkowicie zredukowany.

Wśród tej grupy rynków najkorzystniej kształtowały się obroty z:

- USA, gdzie szybszy wzrost eksportu (o ok. 12,5%) niż importu (o 6,4%) przełożył się na redukcję deficytu o 0,14 mld EUR, do ok. 0,5 mld EUR. Szczególnie dynamicznie zwiększył się wywóz wyrobów elektromaszynowych (o ok. 20%), w tym *pojazdów oraz ich akcesoriów* 3,8-krotnie (jednocześnie ich udział w łącznym wywozie do USA zwiększył się o ponad 5 pkt. proc., do 7,8%).
- Szwajcarią, w obrotach z którą wzrost eksportu w wysokości blisko 9,5%, przy spadku importu o 5,8% zadecydował o zwiększeniu nadwyżki o 0,17 mld EUR, do prawie 0,3 mld EUR.
- Kanadą, w wymianie z którą notowano 12,5% wzrost eksportu oraz ok. 3,5% spadek importu, co przełożyło się na zwiększenie nadwyżki o ponad 0,1 mld EUR, do ok. 0,7 mld EUR.

Poprawa stanu zrównoważenia obrotów nastąpiła również w wymianie z Norwegią (zwiększenie nadwyżki o ponad 110 mln EUR, do ok. 425 mln EUR), z tym, że inaczej niż w przypadku trzech wyżej wskazanych rynków, nie wynikało to z przyspieszenia eksportu na ten rynek, tylko z szybszego spadku importu (o ok. 17%) niż eksportu (o ok. 8%).

Wykres 8. Dynamika obrotów towarowych z wybranymi rozwiniętymi rynkami pozaunijnymi w okresie I kw. 2015 - III kw. 2016 (r/r)

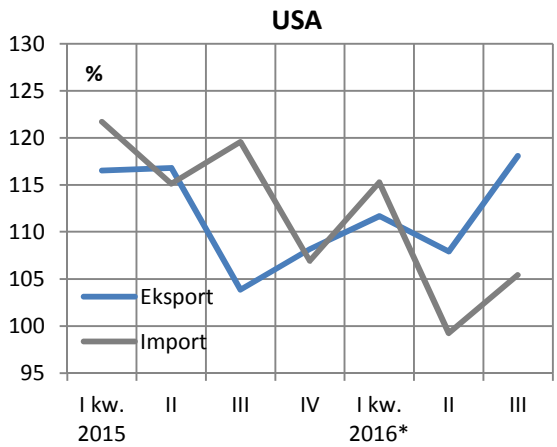

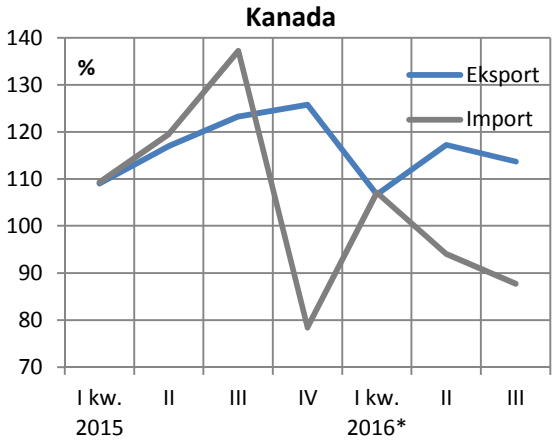

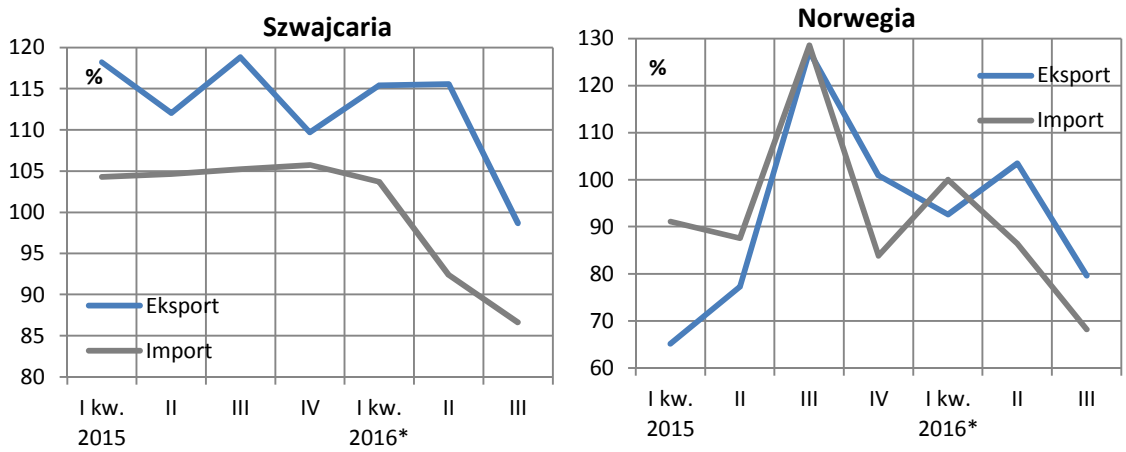

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

Zmniejszenie wymiany notowano z krajami słabiej rozwiniętymi i rozwijającymi się – w eksporcie o 3,4% (do 18,2 mld EUR), imporcie o 4,8% (do 41,7 mld EUR). O ile w przypadku importu zadecydowały o tym głębokie spadki z krajów WNP, to w przypadku eksportu spadek do pozostałych (poza WNP) rynków słabiej rozwiniętych. Jednocześnie głębsze spadki w przywozie z tej całej grupy państw niż w wywozie przełożyły się na redukcję notowanego od lat głębokiego deficytu o blisko 1,5 mld EUR, do 23,5 mld EUR.

W analizowanym okresie, eksport do WNP zwiększył się szybciej niż przeciętnie, tj. o 1,9% (do 7,5 mld EUR), a import spadł o 20% (do ok. 9,9 mld EUR). Zaowocowało to ponad 2-krotnym zmniejszeniem deficytu obrotów, do 2,3 mld EUR. Na uwagę zasługują zmiany w obrotach z następującymi krajami WNP:

- Rosją, gdzie w rezultacie nieznacznego wzrostu eksportu (o 0,3%) oraz głębokiego spadku importu (o ok. 25%), ujemne saldo zostało zredukowane o 2,4 mld EUR, w tym produktów mineralnych o 1,8 mld EUR. Jednocześnie Rosja znalazła się na 1. miejscu na liście krajów, z którymi notowaliśmy największą poprawę salda.
- Ukrainą, na rynek której po notowanych w roku 2014 i 2015 spadkach eksportu, pierwsze 9 miesięcy 2016 r. przyniosły jego wzrost o 11,6%. Szczególnie szybko wzrósł wywóz dominujących w wywozie wyrobów elektromaszynowych (o ponad 35%), w tym *maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* (o ponad 50%) oraz *pojazdów oraz ich akcesoriów* (o ponad 70%), wyrobów przemysłu lekkiego (o ok. 27%) oraz produktów chemicznych (o 20%). Wyraźnie przyspieszył także import z tego rynku, do blisko 13%. Nadwyżka obrotów z Ukrainą wyniosła blisko 1,1 mld EUR.
- Białorusią, gdzie w wyniku 2,6% zwiększenia wywozu, przy ok. 4,5% zmniejszeniu przywozu, nadwyżka obrotów nieznacznie się zwiększyła, do 330 mln EUR.

Należy tutaj odnotować, że na wyżej przedstawione ożywienie eksportu do krajów WNP znaczący wpływ miała relatywnie niska baza odniesienia z okresu I-III kw. 2015 r.

Głębokie spadki natomiast wystąpiły w wymianie z Kazachstanem, w tym były one wyższe po stronie importu (o ok. 50%) niż eksportu (o ok. 23%), co przełożyło się na ponad 3-krotnie zmniejszenie ujemnego salda, do ok. 120 mln EUR.

Wykres 9. Dynamika polskiego handlu z wybranymi rynkami WNP w okresie I kw. 2015 - III kw. 2016 (r/r)

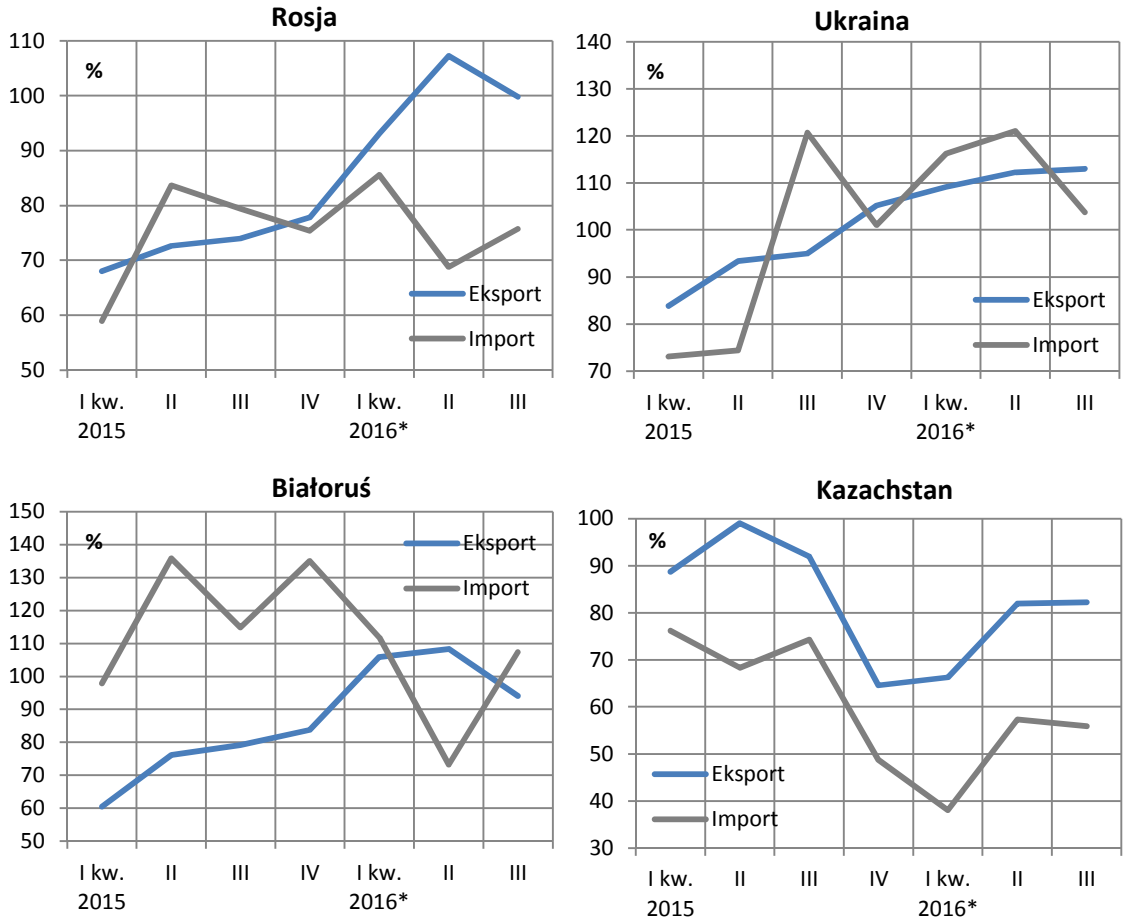

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

Notowane od początku 2016 r. spadki eksportu do pozostałych rynków rozwiniętych (poza WNP) zadecydowały o zmniejszeniu wywozu do tej grupy państw w skali trzech kwartałów o blisko 7% (do 10,7 mld EUR) wobec wzrostu o prawie 14% w 2015 r. W szczególności wynikało to ze spadków/wyhamowania eksportu do:

- Turcji – spadek o 6,5%, w tym dominujących w wymianie wyrobów elektromaszynowych o ok. 12,5%. Zostało to częściowo złagodzone szybkim wzrostem eksportu wyrobów metalurgicznych (o 10,7%) oraz artykułów rolno-spożywczych (o ok. 17%).
- Chin – spadek o ok. 5,5%, co było konsekwencją głębokiego załamania wywozu wyrobów metalurgicznych (o blisko 40%). W rezultacie udział tych towarów w łącznym eksporcie do Chin spadł o 13 pkt. proc., do 25% i jednocześnie spadły one na 2. pozycję na liście najważniejszych towarów eksportowanych na ten rynek. Na pierwsze miejsce natomiast przesunęły się wyroby elektromaszynowe, których udział w eksporcie – za sprawą dynamicznego wzrostu sprzedaży (o ok. 18,5%) - zwiększył się o ok. 8 pkt. proc., do 38,5%.
- Zjednoczonych Emiratów Arabskich – spadek o prawie 20%.
- Arabii Saudyjskiej – wyhamowanie wzrostu do 3,6%.
- Singapuru – zmniejszenie o ok. 12%.
- Meksyku – spadek o 24%.

Z tymi wynikami kontrastuje dynamiczny wzrost wywozu m.in. do Serbii (o 11,5%), Indii (o blisko 30%) oraz Republiki Korei (o ponad 20%). Warto tutaj zaznaczyć, że tak samo jak w przypadku rynków

WNP, pewien wpływ na taki wynik miała niska baza odniesienia. Tempo wzrostu eksportu do Indii i Korei w 2015 r. było znikome (odpowiednio 1,6% i 1%), ponadto w przypadku Korei było one poprzedzone głębokim spadkiem w 2014 r. (o ok. 30%). Z kolei eksport do Serbii w 2015 r. spadł o ok. 6%, po tym jak rok wcześniej rósł relatywnie wolno (ponad 2-krotnie wolniej niż przeciętnie).

Wyraźne zmiany zaszły także po stronie importu z rynków słabiej rozwiniętych spoza WNP. Po jego dynamicznym wzroście w 2015 r. (o ponad 17%), po trzech kwartałach 2016 r. spowolnił do wzrostu o 1,5% (do 31,8 mld EUR). Na taki wynik złożyły się: z jednej strony wyhamowanie przywozu z: Chin (do 5,4%), Turcji (do 6,2%), Meksyku (do 0,3%), z drugiej zaś jego spadki m.in. z: Tajwanu (o ponad 10%), Brazylii (o ok. 15%), Singapuru (o ok. 35%), Indonezji (o ok. 10%) czy Malezji (o ok. 35%).

Z kolei swoje pozycje w imporcie do Polski umocniły Indie, Wietnam, Bangladesz, z których przywóz zwiększył się odpowiednio o: 19,4%, 9,3% oraz 23,2%. W przypadku Indii wynikało to z dynamicznego wzrostu dominujących w imporcie, wyrobów chemicznych (o ponad 30%), wyrobów przemysłu lekkiego (o 15%) oraz produktów elektromaszynowych (o 18%), natomiast w przypadku Wietnamu z szybkiego wzrostu importu wyrobów elektromaszynowych (o 25%). Z kolei ożywienie przywozu z Bangladeszu jest konsekwencją 25% zwiększenia importu produktów przemysłu lekkiego, które odpowiadają za niemal całkowity przywóz z tego rynku (ok. 98% udziału).

Wyniki obrotów z rynkami słabiej rozwiniętymi (spoza WNP) przełożyły się na zwiększenie ujemnego salda obrotów o blisko 1,3 mld EUR, do 21,1 mld EUR, w tym z Chinami (o blisko 0,9 mld EUR), Arabią Saudyjską (o 0,27 mld EUR), Turcją (o 0,26 mld EUR), Indiami (o 0,14 mld EUR), Bangladeszem (o 0,13 mld EUR) oraz Katarem (o 0,12 mld EUR). Zostało to częściowo złagodzone korzystnymi zmianami stanu zrównoważenia wymiany z Malezją (o 0,2 mld EUR), Irakiem (o 0,18 mld EUR), Singapurem (o 0,18 mld EUR) oraz Tajwanem (o 0,1 mld EUR).

W przekroju przedmiotowym największe pogłębienie deficytu z krajami słabiej rozwiniętymi poza WNP notowano w obrotach: *odzieżą i dodatkami odzieżowymi* (o 0,36 mld EUR), *pojazdami oraz ich częściami i akcesoriami* (o 0,23 mld EUR), *maszynami i urządzeniami elektrycznymi oraz ich częściami* (o 0,22 mld EUR), *miedzią i wyrobami z miedzi* (o 0,21 mld EUR, oraz *zabawkami, grami i artykułami sportowymi, ich częściami i akcesoriami* (o 0,12 mld EUR).

Wykres 10. Obroty towarowe z wybranymi rynkami słabiej rozwiniętymi poza WNP w okresie I kw. 2015 - III kw. 2016

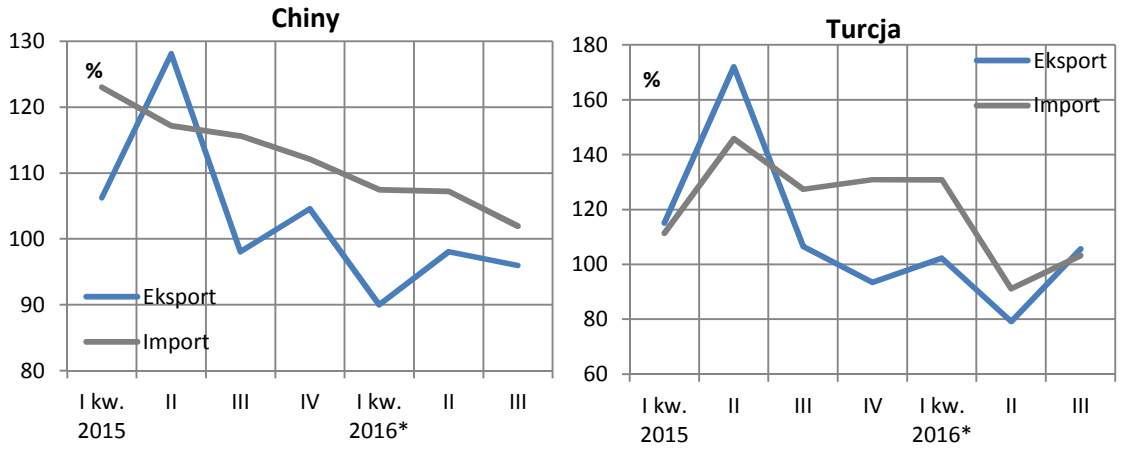

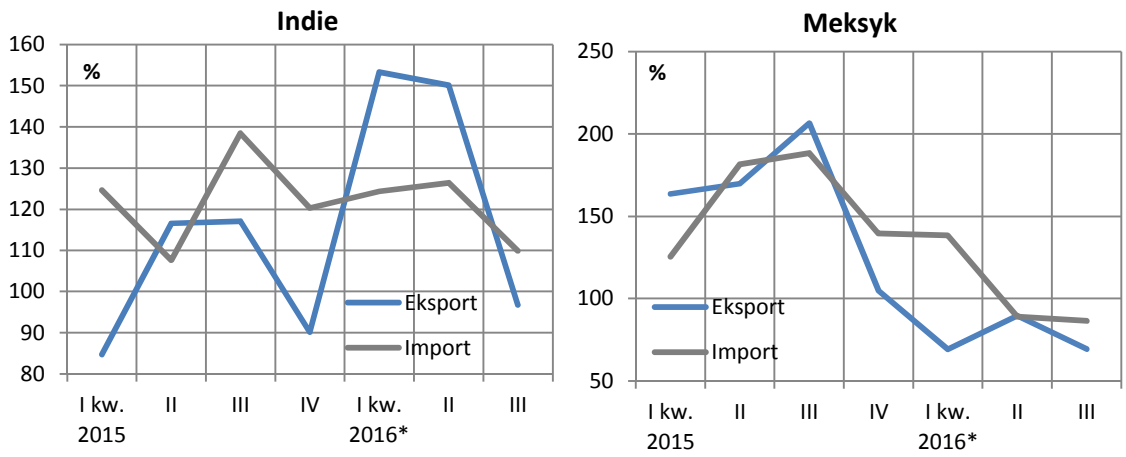

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS, *dane wstępne.*

4. Zmiany obrotów w przekroju towarowym

Według wstępnych danych GUS, po dziewięciu miesiącach 2016 roku, spośród głównych grup towarowych najwyższy wzrost eksportu odnotowano w przypadku:

- **wyrobów przemysłu lekkiego** – o 12,2%, do ok. 6,1 mld EUR;
- **wyrobów różnych** – o 8,9%, do ok. 9,9 mld EUR (w tym przede wszystkim w pozycji *meble, pościel, materace itp.* o 9,4%, do ok. 8,1 mld EUR);
- **wyrobów ceramicznych** – o 8%, do ok. 3,6 mld EUR.

Wykres 11. Dynamika eksportu w głównych grupach towarowych w okresie I kw. 2015 – III kw. 2016 (r/r)

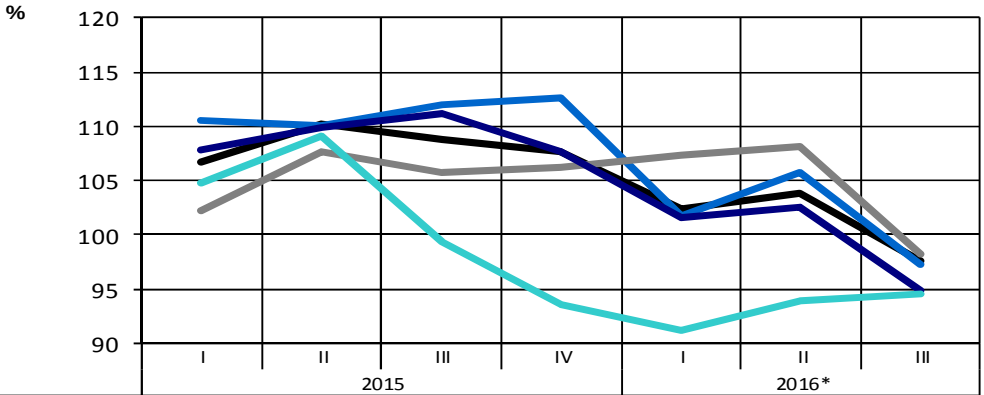

	2015 I	2015 II	2015 III	2015 IV	2016* I	2016* II	2016* III
ogółem	106,7	110,2	108,7	107,7	102,3	103,8	97,5
elektromaszynowe	110,5	110,1	112,0	112,7	101,8	105,7	97,3
chemiczne	102,2	107,6	105,8	106,1	107,4	108,1	98,3
rolno-spożywcze	107,9	110,0	111,3	107,6	101,6	102,5	94,9
metalurgiczne	104,8	109,0	99,4	93,5	91,1	93,9	94,6

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS; *dane wstępne.*

Utrzymujący się trend dynamicznego wzrostu wywozu **wyrobów przemysłu lekkiego** przełożył się na zwiększenie ich udziału w polskiej sprzedaży zagranicznej ogółem do 4,5%, tj. wzrost o 0,4 pkt. proc. w porównaniu do analogicznego okresu 2015 r. Było to rezultatem znacznie szybszego wzrostu eksportu głównych pozycji tej grupy, tj. *odzieży i dodatków odzieżowych z dzianin* o 13,9%, do ok. 1,4 mld EUR oraz *odzieży i dodatków odzieżowych innych niż z dzianin* o 14,2%, do 3,4 mld EUR, co z kolei odpowiadało łącznie za ponad 55% sprzedaży w tej grupie towarowej. Jednocześnie odnotowano

znaczne przyśpieszenie importu wyrobów przemysłu lekkiego, tj. wzrost o 8,4%, do ok. 8,4 mld EUR. Przełożyło się to na nieznaczne zmniejszenie deficytu notowanego w obrotach wyrobami tego przemysłu, do ponad 2,3 mld EUR.

Tradycyjnie już największy udział w polskiej wymianie towarowej z zagranicą, zarówno po stronie eksportu, jak i importu miały **wyroby przemysłu elektromaszynowego.** W tej grupie towarów – stanowiących 40,5% polskiego wywozu ogółem oraz 38,7% przywozu – wśród głównych pozycji najszybszy wzrost sprzedaży odnotowano w przypadku *pojazdów oraz ich części i akcesoriów* - o 13%, do ok. 16,4 mld EUR. Sprzedaż dominujących pod względem wartościowym *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* zwiększyła się o 1,3%, do ok. 17,2 mld EUR. Zaś w trzeciej pozycji tej grupy, tj. *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części* – odnotowano spadek sprzedaży o 3,4%, do ok. 15,1 mld EUR. Wyniki eksportu w trzech w/w pozycjach przełożyły się na ogólny wzrost eksportu wyrobów elektromaszynowych o 1,7%, do 54,6 mld EUR. Z kolei import wyrobów elektromaszynowych zmniejszył się o 1,6%, do ok. 50,6 mld EUR. Zaowocowało to zwiększeniem nadwyżki w obrotach tą grupą towarów o ponad 1,7 mld EUR, do ponad 4 mld EUR.

W analizowanym okresie na drugim miejscu pod względem wielkości obrotów znalazły się **wyroby przemysłu chemicznego** (ok. 43 mld EUR). Stanowiły one odpowiednio 14,1% polskiego wywozu ogółem i 18,4% przywozu. Po dziewięciu miesiącach 2016 r. zarówno po stronie eksportu, jak i importu notowano ich szybszy wzrost niż przeciętnie, tj. po 4,5%, odpowiednio do 19 mld EUR i 24 mld EUR. Wpłynęło to na dalsze pogłębienie deficytu w obrotach tymi towarami do blisko 5 mld EUR; tym samym po 9 miesiącach 2016 r. był on najwyższy spośród wszystkich grup towarowych.

Wykres 12. Dynamika importu w głównych grupach towarowych w okresie I kw. 2015 – III kw. 2016 (r/r)

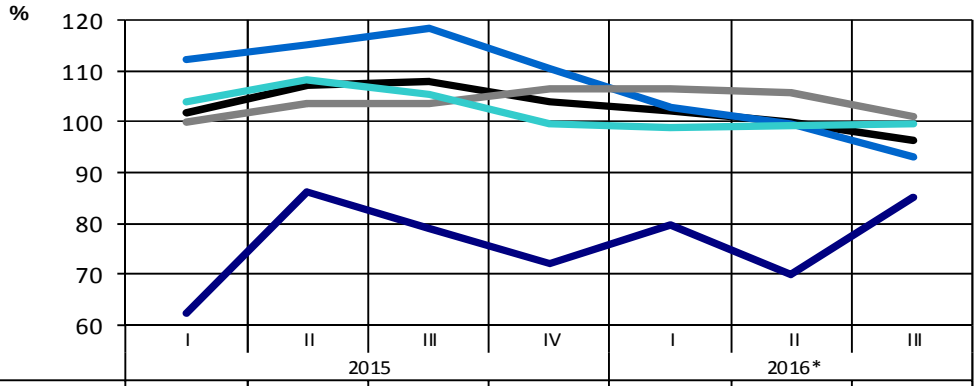

	2015 I	2015 II	2015 III	2015 IV	2016* I	2016* II	2016* III
ogółem	101,8	107,2	108,0	103,9	102,2	99,8	96,2
elektromaszynowe	112,5	115,3	118,4	110,7	102,8	99,6	93,0
chemiczne	99,9	103,5	103,5	106,6	106,4	105,9	101,2
mineralne	62,2	86,2	79,1	72,0	79,6	69,8	85,0
metalurgiczne	103,8	108,4	105,6	99,6	98,8	99,3	99,7

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS; *dane wstępne.*

Kolejną dominującą grupą w polskiej wymianie towarowej po trzech kwartałach 2016 r. były **artykuły rolno-spożywcze** – stanowiące 13,1% polskiej sprzedaży i 9,4% całkowitego przywozu. Eksport artykułów rolno-spożywczych zmniejszył się o 0,5%, do ok. 17,6 mld EUR, zaś import zwiększył się o 4,5%, do ok. 12,3 mld EUR. Szybsze tempo wzrostu importu niż eksportu, wpłynęło na zmniejszenie nadwyżki obrotów o 0,6 mld EUR, do ok. 5,2 mld EUR. Największe dodatnie saldo zostało wygenerowane w handlu *mięsem i podrobami jadalnymi* (ok. 1,9 mld EUR), *przetworami ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka itp.* (blisko 1 mld EUR) oraz *tytoniem i przetworzonymi namiastkami tytoniu* (0,9 mld EUR).

W ujęciu geograficznym po dziewięciu miesiącach 2016 r. najszybszy wzrost eksportu towarów rolno-spożywczych pośród naszych głównych partnerów handlowych, odnotowano do Austrii (o 19,4%), Hiszpanii (o 19,1%) oraz Rumunii (o 12,6%), zaś pośród słabiej dotychczas wykorzystywanych i rozpoznanych rynków najszybszy wzrost odnotowano do: Nigerii, Australii czy Hongkongu. Warto zaznaczyć, że po trzech latach spadków, sprzedaż art. rolno-spożywczych wzrosła również na Białoruś (o ponad 40%), jakkolwiek należy wziąć pod uwagę niską bazę odniesienia. Powyższe wyniki w pewien sposób skompensowały spadek wywozu produktów żywnościowych na rynek francuski (o ok. 25%), włoski (o 12,7%) oraz belgijski (o 10,7%).

Szybsze niż przeciętne tempo wzrostu eksportu odnotowano w następujących głównych pozycjach:
– *przetwory z warzyw, owoców itd.* (o 15,6%, do ok. 0,9 mld EUR);
– *przetwory ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka* (o 13,7%, do ok. 1,5 mld EUR);
– *przetwory z mięsa ryb, skorupiaków, mięczaków itd.* (o 9%, do blisko 1 mld EUR);
– *tłuszcze i oleje zwierzęce i roślinne oraz produkty ich rozkładu itp.* (o 7,1%, do 0,5 mld EUR).

W tym czasie po stronie importu najwyższą dynamikę odnotowano w przypadku *zbóż* (wzrost o 19,1%, do ok. 0,8 mld EUR), *ryb, skorupiaków, mięczaków i innych bezkręgowców wodnych* (o 17,1%, do ok. 0,9 mld EUR), a także *tłuszczy i olei zwierzęcych* (o 13,9%, do 0,5 mld EUR).

Wykres 13. Saldo obrotów w przekroju towarowym po 9 miesiącach 2016 r. (na tle analogicznego okresu 2015 r.)

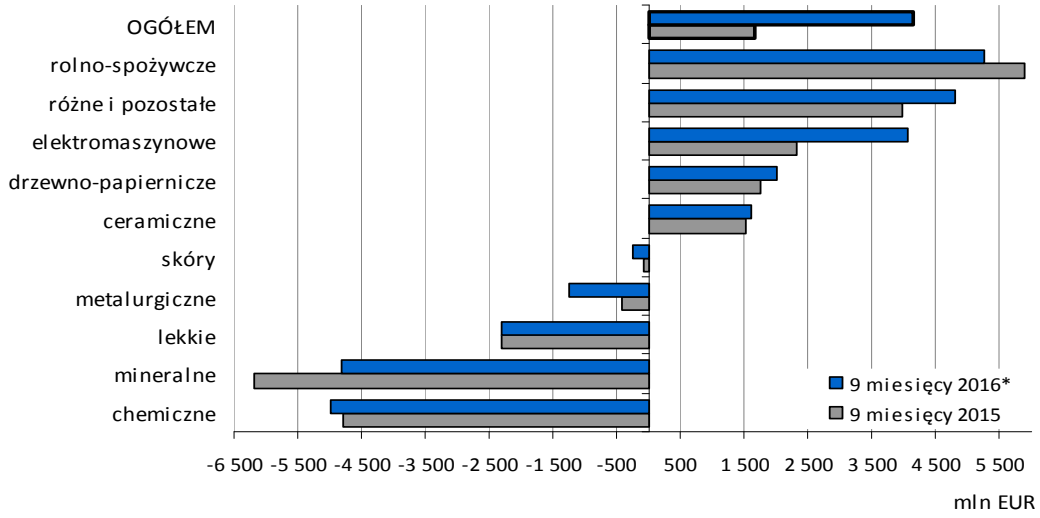

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS; *dane wstępne.*

Jak już wcześniej wskazano, swoją pozycję w polskim handlu zagranicznym umocniły ***meble i ich części,*** których udział w całkowitym polskim eksporcie zwiększył się o 0,4 pkt. proc., do 6%. Było to następstwem prawie 8-krotnie wyższego tempa wzrostu ich sprzedaży niż przeciętnie, tj. o 9,4%, do ok. 8,1 mld EUR. Przełożyło się to również na zwiększenie nadwyżki, do ok. 6,3 mld EUR.

Na liście najważniejszych pozycji w polskim eksporcie (agregowanych na poziomie 4-cyfrowych kodów CN) po trzech kwartałach 2016 r. najwyższy wzrost sprzedaży odnotowano w następujących towarach:
- *taśmy i dyski magnetyczne* (CN 8523) – wzrost o 24%, do ponad 1 mld EUR;
- *samochody osobowe* (CN 8703) – o 16,3%, do 5,2 mld EUR;
- *samochody ciężarowe* (CN 8704) – o 15,3%, do 1,3 mld EUR;
- *silniki turboodrzutowe itp.* (CN 8411) – o 14%, do 1,3 mld EUR;
- *części i akcesoria samochodów* (CN 8708) – o 13,3%, do ok. 7,7 mld EUR;

- *meble do siedzenia lub spania i ich części* (CN 9401) – o 9,5%, do 3,8 mld EUR;
- *artykuły z tworzyw sztucznych* (CN 3926)– o 9%, do 1,1 mld EUR;
- *mięso i jadalne podroby z drobiu* (CN 0207) – o 7,3%, do ok. 1,2 mld EUR oraz
- *czekolada i inne przetwory spożywcze zawierające kakao* (CN 1806) – o 6%, do ok. 1 mld EUR.

Syntetyczną prezentację zmian struktury towarowej obrotów w okresie styczeń-wrzesień 2016 r. na tle analogicznego okresu roku poprzedniego oraz ich wpływ na zmianę salda przedstawiono w załączniku nr 2.

5. Prognoza obrotów towarowych na rok 2016

Najnowsze prognozy koniunktury światowej prezentowane przez międzynarodowe ośrodki analityczne koncentrują się na notowanym w ostatnim okresie spowolnieniu gospodarki światowej, w tym na: pogorszeniu koniunktury gospodarczej w krajach strefy euro, słabym popycie, wyhamowaniu produkcji i inwestycji, spowolnieniu wzrostu PKB i wymiany handlowej w Chinach oraz innych państwach azjatyckich gospodarczo powiązanych z Chinami, a także wyhamowaniu procesu liberalizacji handlu, a nawet – w przypadku wielu państw – wprowadzaniu środków protekcjonistycznych. Czynniki te niekorzystnie oddziaływają na globalną, w tym polską wymianę handlową oraz pogarszają perspektywy jej wzrostu w całym roku 2016 r. O ile w kwietniu 2016 r. analitycy MFW szacowali, że globalny wolumen handlu towarów i usług wzrośnie o 3,1%, czyli w zbliżonym tempie co globalny PKB, to w lipcu że o 2,7%, a najnowsze projekcje wskazują że będzie to wzrost zaledwie o 2,3% (o 0,8 pkt. proc. wolniejszy niż PKB). Jeśli projekcje MFW okażą się prawdziwe, będzie to najsłabszy wynik od prawie 15 lat (nie licząc roku kryzysu finansowego, tj. 2009).

Mając na uwadze powyższe, jak również:
- utrzymującą się niepewność związaną z możliwymi scenariuszami wyjścia Wielkiej Brytanii ze Wspólnoty;
- pogorszenie perspektyw wzrostu importu oraz popytu większości ważniejszych rynków eksportowych Polski. W listopadzie 2016 r. Komisja Europejska obniżyła formułowane wiosną projekcje wzrostu popytu wewnętrznego dla 13. krajów UE, w tym dla: Niemiec, do 1,9% (z 2,5%), Włoch do 0,9% (z 1,4%), Niderlandów do 1,7% (z 2,6%), Czech do 1,5% (z 1,9%), Wielkiej Brytanii do 2% (z 2,3%). W przypadku wzrostu wolumenu importu towarów i usług, KE dokonała korekty *in minus* dla 16 krajów UE, w tym dla Niemiec i Francji, do 2,8% (z odpowiednio 4,4% i 4,8%), Włoch do 2,4% (z 3,8%), Niderlandów do 3,7% (z 6,2%), Czech do 4,4% (z 5,8%) oraz Wielkiej Brytanii do 3,6% (z 4%);
- prognozowaną dalszą recesję u naszych wschodnich partnerów handlowych, WNP (wg MFW na poziomie 0,3%), w tym w Rosji 0,8%;
- przedłużenie rosyjskiego embarga na unijne, w tym polskie produkty co przekłada się na utrzymanie znacznie niższego niż przed laty poziomu eksportu na ten rynek;
- utrzymujące się geopolityczne napięcia na Ukrainie, Bliskim Wschodzie, które pogarszają aktywność gospodarczą tych państw (w tym współpracę handlową z Polską);
- szacowane spowolnienie wzrostu gospodarczego Polski w 2016 r. oraz
- deprecjację złotego w stosunku do dwóch najważniejszych w rozliczeniach handlowych walut, tj. euro i dolara, co wpływa na droższy, a tym samym mniej opłacalny import

w 2016 r. oczekujemy:
- **wzrostu eksportu o 1% (w ujęciu wartościowym ok. 181,3 mld EUR)**
- **spadku importu o 0,9% (ok. 175,6 mld EUR)**

w rezultacie szacujemy, że nadwyżka obrotów towarowych wyniesie ok. 5,7 mld EUR, czyli poziom o ok. 3,4 mld EUR wyższy niż w 2015 r.

Załącznik 1. Zmiany struktury geograficznej obrotów towarowych Polski w okresie I-III kw. 2016 i ich wpływ na saldo wymiany.

	Grupy krajów / kraje	I –III kw. 2016*			I-III kw. 2015			Zmiany		
								eksportu	importu	salda
								wzrost (+)	wzrost (-)	popr. (+)
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	spadek (-)	spadek (+)	pog. (-)
		mln EUR								
	POLSKA OGÓŁEM, W TYM:	**134 850**	**130 716**	**4 134**	**133 218**	**131 550**	**1 669**	**1 632**	**834**	**2 466**
KRAJE ROZWINIĘTE GOSPODARCZO		**116 612**	**89 015**	**27 597**	**114 337**	**87 736**	**26 601**	**2 275**	**-1 280**	**995**
1.	**UNIA EUROPEJSKA**	**107 580**	**79 992**	**27 588**	**105 952**	**78 851**	**27 101**	**1 628**	**-1 141**	**487**
1.1.	**KRAJE STREFY EURO**	**76 404**	**64 083**	**12 321**	**75 521**	**62 980**	**12 541**	**882**	**-1 103**	**-221**
	NIEMCY	36 939	30 885	6 054	36 119	29 872	6 247	819	-1 013	-193
	FRANCJA	7 561	5 182	2 379	7 432	5 037	2 395	129	-145	-16
	WŁOCHY	6 572	6 933	-361	6 489	7 150	-661	83	217	300
	NIDERLANDY	5 843	4 867	976	5 933	4 973	960	-90	106	16
	HISZPANIA	3 668	2 912	756	3 469	2 866	603	199	-46	153
	SŁOWACJA	3 304	2 644	660	3 447	2 418	1 029	-143	-226	-369
1.2	**POZOSTAŁE KRAJE UE**	**31 176**	**15 909**	**15 267**	**30 431**	**15 872**	**14 559**	**746**	**-37**	**708**
	REPUBLIKA CZESKA	8 954	4 694	4 260	8 809	4 628	4 181	145	-66	78
	WIELKA BRYTANIA	8 857	3 392	5 465	8 887	3 420	5 467	-30	28	-2
	SZWECJA	3 876	2 284	1 592	3 630	2 450	1 180	246	166	412
	WĘGRY	3 560	2 337	1 224	3 546	2 096	1 450	14	-241	-227
	RUMUNIA	2 375	1 123	1 252	2 165	1 109	1 056	210	-14	196
2.	**POZOSTAŁE KRAJE ROZWINIĘTE (POZA UE)**	**9 032**	**9 023**	**9**	**8 385**	**8 884**	**-499**	**647**	**-139**	**508**
	STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI	3 261	3 727	-466	2 901	3 504	-604	361	-223	138
	NORWEGIA	1 693	1 267	426	1 842	1 529	313	-149	262	113
	SZWAJCARIA	1 287	994	292	1 176	1 056	121	111	61	172
	KANADA	959	253	706	853	262	590	107	9	116
	JAPONIA	401	1 881	-1 480	368	1 772	-1 404	33	-110	-77
POZOSTAŁE KRAJE (POZA KRAJAMI ROZWINIĘTYMI)		**18 238**	**41 701**	**-23 462**	**18 881**	**43 814**	**-24 933**	**-643**	**2 113**	**1 470**
1.	**WSPÓLNOTA NIEPODLEGŁYCH PAŃSTW**	**7 539**	**9 872**	**-2 333**	**7 400**	**12 464**	**-5 064**	139	2 592	2 731
	ROSJA	3 828	7 584	-3 756	3 818	9 998	-6 180	11	2 414	2 425
	UKRAINA	2 322	1 271	1 051	2 081	1 126	955	242	-146	96
	BIAŁORUŚ	893	562	331	870	589	281	22	27	50
2.	**INNE KRAJE (BEZ ROZWINIĘTYCH I WNP)**	**10 700**	**31 829**	**-21 129**	**11 481**	**31 350**	**-19 868**	**-782**	**-479**	**-1 261**
	TURCJA	2 027	2 044	-17	2 168	1 924	244	-141	-120	-261
	CHINY	1 240	15 722	-14 482	1 310	14 915	-13 605	-70	-807	-877
	SERBIA	527	186	341	473	156	317	54	-30	24
	ZJEDNOCZONE EMIRATY ARABSKIE	458	80	377	568	93	475	-110	13	-97

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS; *dane wstępne.*

Załącznik 2. Zmiany struktury przedmiotowej obrotów towarowych Polski w okresie I-III kw. 2016 i ich wpływ na saldo wymiany.

Kod CN	Grupy towarowe / sekcje CN	I-III kw. 2016*			I-III kw. 2015			Zmiany		
								eksportu	importu	salda
								wzrost (+)	wzrost (-)	popr. (+)
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	spadek (-)	spadek (+)	pog. (-)
		mln EUR								
	POLSKA OGÓŁEM	**134 850**	**130 716**	**4 134**	**133 218**	**131 550**	**1 669**	**1 632**	**834**	**2 466**
	ARTYKUŁY ROLNO-SPOŻYWCZE	**17 601**	**12 334**	**5 267**	**17 691**	**11 805**	**5 886**	**-90**	**-529**	**-619**
I	ZWIERZĘTA ŻYWE; PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO	5 371	3 533	1 839	5 298	3 289	2 008	74	-243	-169
II	PRODUKTY POCHODZENIA ROŚLINNEGO	3 245	3 174	71	3 644	3 023	620	-399	-150	-549
III	TŁUSZCZE, OLEJE POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I ROŚLINNEGO; PROD. ICH ROZKŁADU	478	616	-138	446	541	-94	32	-76	-44
IV	GOTOWE ARTYKUŁY SPOŻ.; NAPOJE BEZALKOHOL., ALKOHOL I OCET; TYTOŃ	8 507	5 012	3 496	8 304	4 952	3 352	203	-60	144
	PRODUKTY MINERALNE	**3 691**	**8 507**	**-4 816**	**4 737**	**10 924**	**-6 187**	**-1 046**	**2 417**	**1 371**
V	PRODUKTY MINERALNE	3 691	8 507	-4 816	4 737	10 924	-6 187	-1 046	2 417	1 371
	WYROBY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO	**19 018**	**24 017**	**-4 999**	**18 198**	**22 992**	**-4 794**	**820**	**-1 025**	**-205**
VI	PRODUKTY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO I PRZEMYSŁÓW POKREWNYCH	9 326	13 387	-4 061	8 834	12 892	-4 058	492	-495	-3
VII	TWORZYWA SZTUCZNE I WYROBY Z NICH; KAUCZUK I WYROBY Z KAUCZUKU	9 692	10 630	-938	9 364	10 100	-736	328	-530	-202
	SKÓRY	**781**	**1 018**	**-237**	**825**	**889**	**-65**	**-43**	**-129**	**-172**
VIII	SKÓRY; WYROBY Z NICH; ART. PODRÓŻNE, TORBY ,POJEMNIKI	781	1 018	-237	825	889	-65	-43	-129	-172
	WYROBY PRZEMYSŁU DRZEWNO-PAPIERNICZEGO	**6 755**	**4 761**	**1 995**	**6 453**	**4 711**	**1 741**	**303**	**-50**	**253**
IX	DREWNO I WYROBY Z NIEGO; WYROBY Z KORKA, SŁOMY, ESPARTO; WYR. KOSZYKARSKIE	2 971	1 060	1 912	2 837	1 015	1 822	134	-44	90
X	ŚCIER DRZEWNY LUB Z INNEGO WŁÓKNISTEGO MAT. CELULOZOWEGO; PAPIER I TEKTURA	3 784	3 701	83	3 616	3 696	-80	169	-5	163
	WYROBY PRZEMYSŁU LEKKIEGO	**6 125**	**8 424**	**-2 299**	**5 459**	**7 774**	**-2 316**	**666**	**-649**	**17**
XI	MATERIAŁY I WYROBY WŁÓKIENNICZE	5 177	7 144	-1 967	4 633	6 530	-1 897	544	-614	-70
XII	OBUWIE, NAKRYCIA GŁOWY, PARASOLE, LASKI, PIÓRA, SZTUCZNE KWIATY	948	1 279	-332	826	1 244	-419	122	-35	87
	WYROBY CERAMICZNE	**3 555**	**1 960**	**1 595**	**3 292**	**1 765**	**1 527**	**263**	**-195**	**69**
XIII	WYROBY Z KAMIENI GIPSU, CEMENTU, AZBESTU, MIKI ITP; WYROBY CERAMICZNE, SZKŁO	2 689	1 611	1 078	2 536	1 474	1 062	153	-137	16
XIV	PERŁY; METALE I KAMIENIE SZLACHETNE I PÓŁSZLACHETNE; SZTUCZNA BIŻUTERIA	866	348	518	755	291	465	111	-58	53
	WYROBY METALURGICZNE	**12 757**	**14 003**	**-1 245**	**13 685**	**14 099**	**-413**	**-928**	**96**	**-832**
XV	WYROBY NIESZLACHETNE I WYROBY Z METALI NIESZLACHETNYCH	12 757	14 003	-1 245	13 685	14 099	-413	-928	96	-832
	WYROBY PRZEMYSŁU ELEKTROMASZYNOWEGO	**54 608**	**50 551**	**4 057**	**53 710**	**51 386**	**2 324**	**898**	**835**	**1 733**
XVI	URZĄDZENIA MECHANICZNE I ELEKTRYCZNE; DO REJESTRACJI I ODBIORU DŹWIĘKU	32 324	32 383	-59	32 632	33 701	-1 069	-308	1 318	1 011
XVII	POJAZDY, STATKI POWIETRZNE, JEDNOSTKI PŁYWAJĄCE I WSPÓŁDZIAŁ. URZĄDZENIA	20 220	15 069	5 151	19 164	14 491	4 673	1 056	-578	477
XVIII	PRZYRZĄDY, APARATY OPTYCZNE, KINEMATOGRAF., POMIAROWE, MEDYCZNE, ZEGARKI, IN	2 064	3 099	-1 035	1 914	3 194	-1 280	150	95	245
	WYROBY RÓŻNE I POZOSTAŁE	**9 903**	**3 644**	**6 258**	**9 091**	**3 154**	**5 937**	**812**	**-490**	**322**
XIX	BROŃ I AMUNICJA; CZĘŚCI I AKCESORIA	123	116	7	73	78	-5	50	-38	12
XX	WYROBY RÓŻNE	9 748	3 517	6 231	8 998	3 064	5 934	750	-453	297
XXI	DZIEŁA SZTUKI, PRZEDMIOTY KOLEKCJONERSKIE	32	12	20	20	12	8	12	1	13
XXII	POZOSTAŁE	56	1 499	-1 443	79	2 050	-1 972	-23	552	529

*Źródło: DSR MR na podstawie danych GUS; *dane wstępne.*

Opracowano:
w Wydziale Analiz Makroekonomicznych i Prognoz
w Departamencie Strategii Rozwoju
Monika Krupa -Leończyk
Rafał Staśkiewicz
Monika Walczak

Akceptowała:
Aneta Piątkowska
Zastępca Dyrektora Departamentu

Warszawa, grudzień 2016 r.